

Administrativă
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Societate națională de tipografie. Manuscrisurile nu se re-
trimite.
Biroul de abonații:
Brașov, piața mare Nr. 22
Inserate mai primează în Viena
Rudolf's Monatsblatt und Feiger
(die Zeit), Fern's Schalek, Alos
Kral's K. K. Anzeiger, J. Dop-
pler's in Budapest, A. V. Göt-
tner's Anton Monatsblatt, Bernat's
in Frankfurt, G. L. Dams's in Ham-
burg, A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o soră
garmondă pe o colonă 6 cr.
și 80 cr. sâmbra pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
sărbă 10 cr. v. a. s. 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” este în să-care și
abonamente pentru Austro-Unga-
ria Pe un an 12 fl., pe șase lun
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumă la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I. pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dăruț în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. s. 80
bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 215.

Brașov, Sâmbătă, 28 Septembrie (10 Octombrie).

1891

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI”.

Cu 1 Octombrie 1891 st. vechiu
se deschide nou abonament, la care în-
vitată pe toți amicii și sprăjitorii folei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domni, cari se vor abona din nou
se binevoescă a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrația „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 27 Septembrie v.

În ședința dela 7 Octombrie a
diete, ministrul unguresc de fi-
nanțe, Alexandru Wekerle, a pre-
sentat proiectul de buget pentru
anul 1892.

De-oamdată i-a succedat mi-
nistrului să făurască un astfel
de preliminar al bugetului, prin
care se domolesc spiritele, cari
de-altminte erau destul de
agitate, mai ales în urma faime-
lor răspândite printr-o broșură
anonimă dela Viena, ce se credea
a fi isvorit din sorginte semi-ofi-
cială și prin care se anunța o
considerabilă urcare a bugetului.

Bugetul însă nu s'a urcat,
ba încă se presentă chiar și un
plus de vre-o 13,000, care deși
este mai mic cu 26,000 ca plu-
sul din anul trecut, dă totuși
ceva, e cel puțin un semn,
că bugetul — decă nu altminte-
lea, măcar pe hârtie — a mai
scăpat și în acest an fără de-
ficit.

Pentru membrii parlamentului
unguresc, cari din vechime erau
obiceiuiți cu deficite peste defi-
cite, acesta este un rezultat îm-
bucurător și e foarte probabil, că
în urma acestor peste buget se va
trece ușor la ordinea țilei.

Pentru aceea însă echilibrul
în finanțele Ungariei rămâne și
pentru viitor numai cam așa, ca
frunza pe apă, căci pentru un
stat agricultor ca acesta, al
cărui bilanț anual al venite-
lor și cheltuelilor este de peste
395 de milioane, ajunge un an
ori doi neproductivi pentru a-i
sdruncina din temelie echilibrul
finanțelor.

Dăruț vom trece la viitor,
care este și așa lăsat în libera
mână a sorții, ci ne vom mărgi-
ni asupra prezentului.

Representanții din parlament
ai „națiunii” pot să fiă mulțu-
miți cu esopul dela 7 Octom-
brie al ministrului Wekerle,
care li-a sciut presentă un pro-
iect de buget fără deficit; dăruț
ore cum se vor simți naționali-
tățile?

La această întrebare de sigur,
că nu s'au cugetat reprezentanții
„națiunii”, cu toate că acesta e o
întrebare mare, care cumpănesce
în echilibrul moral al statului
neasemenat mai mult, decât
cele 395 de milioane din bilanțul
anual al Ungariei.

Bine că noi Români, pentru
esemplu, suntem excluși din par-
lament și că prin urmare domni
ministri și domni deputați pot
dispune neconturbat asupra fi-
nanțelor țerei, dăruț cred ei ore,
că noi suntem împăcați cu acesta?
Cred ei, că un popor de trei
milioane, ca al nostru, privește
indiferent la cei ce împart după
arbitriu averea și agonisela lui,
fără a-l lua nici într-o seamă?

Asigură biroul de corespondențe

din Budapesta, că la desfășurarea
esopului său, ministrul We-
kerle a fost viu aplaudat de
membrii camerei.

A și putut fi aplaudat de
membrii camerei, căci după gena
și sprincena lor e făcut proiectul
bugetului; aplaudat poate să
fiă ministrul și din partea ce-
lorlalți corifei ai „națiunii”, ce stau
afară din parlament, căci după
ale lor lipse și dorințe e făcut
și preliminarul bugetului.

Nu va fi însă aplaudat mi-
nistrul din partea poporului, pe
care-l apasă sarcinile, fără a
simți nici o ușurință. Și cu atât
mai virtos nu va fi aplaudat mi-
nistrul din partea naționalități-
lor, de pe a cărora majoritate
în stat se storc bugeturile cele
mari, din cari se jertesc milioane
pentru cultura unguresc, în
timp ce lor li-se dau numai
dobe și esecutori.

Poate ministrul Wekerle să se
laude cu echilibrul finanțelor
câtă va vră, căci pe câtă timp
va exista acest îngrozitor des-
echilibru al dreptății și morali-
tății, lauda lui nimic nu folo-
sesce.

Români Ardeleni la Praga.

Telegramă part. a „Gaz. Trans.”

Praga, 8 Octombrie. Banche-
tul, ce s'a dat aseră în onorea
Românilor, a fost splendid.

Banchetul fu presidat de de-
putatul Dr. Sokol.

S'au schimbat asigurări de
simpatie între Cehi și Români
și s'a accentuat comuniunea de
interese naționale și de existență
între ei, precum și marea im-

*) Și această telegramă am primit-o aseră,
după încheierea folei. — Red.

portanță a solidarității între Slavii
și Români monarhiei habsbur-
gice.

Insuflețirea fu mare.

CRONICA POLITICĂ.

— 27 Sept. (9 Oct.)

— Ospeții Cehi dela esopția din
Agram, au visitat apoi în 5 Octombrie
orașul, academia sud-slavică, galeria
Strossmayer, catedrala și tesaurul cate-
dral. La 11 ore a fost un dejun,
ce-l dădă cetățenii din Agram ospe-
ților Cehi.

Aici se ținură mai multe toasturi.
Ahacii dăse între altele, că baza pentru
Slavii din nord este dreptul public
cehic, er pentru Slavii din sud drep-
tul public croat. *Boemia liberă, mare,
unită* în nord și o *Croația liberă, mare,
unită* în sud — aceste sunt ținte, spre
cari trebuie se mergem mână în mână.
După dejun vizitară împrejurimile ora-
șului. Peste tot li se făcă Cehilor
entusiaste ovații. La 4 ore s'a dat
banchetul oficial, ce l'a dat orașul
Agram ospeților. S'au ținut o mul-
țime de toasturi. Primarul Amrus sa-
lută pe ospeți. Apoi deputatul Lang,
țină un toast frenetic aplaudat,
despre o „Croația mare, liberă și unită”.
Contele Kulmer toastă pentru poporul
cehic, pe care l'a numit cel dintău
dintre națiunile slave. Apoi se ținură
diferite toasturi. După fiă-care toast
cei de față se îmbrășau și se sărutau
unul pe altul. Deputatul Lang, dăse
că va refera în clubul cehilor tineri
despre primirea acestor cordială.

— Diarul „Neue Freie Presse” i
se scrie din Bucuresci, că camerele ro-
mâne vor fi convocate, înainte de ter-
minul fixat de constituție (15 No-
embrie), în o sesiune extraordinară. An-
să la măsura acesta, dăse numita folei, este
pe deoparte *nestabilitatea cabinetului Flo-
rescu* în formațiunea sa actuală, er pe de
altă parte sunt greutățile, ce le a în-
tămpinat guvernul căutând să se con-
solideze prin elementele dintre grupurile,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Despre Niccolo Machiavelli.

Tractatul despre „Principe”.

(Urmare.)

Ceva mai la vale Machiavelli con-
tinuă:

„M'am consultat cu Filippo în pri-
vința opului meu amintit, decă ar fi
bine să i-l înmaneze (lui Iulian Medici)
să nu; și decă e vorba ca să i-l pre-
dau, să o facă eu în persoană, să se
ilă trimită. Decă nu i-l voi da, trebuie
să mă tem, că Iulian totuși îl va
ceti și că acest Ardighelli va avă
onorul lucrării mele din urmă. Decă
i-l voi da însă eu, atunci mă ved
necesitat, a mă grăbi câtă se poate de
mult; pentru că mă prăpădesc și nu
o mai pot duce multă așa, fără ca se
ajungă a fi desprețuit prin sărăcia mea.
După aceea aș avă dorința, ca acești
domni Medici se începă a se folosi de
mine, chiar decă la început ar fi să
cară pietri la ordinul lor. — „Se do-
vessoro incominciare a farmi voltare un
sasso —; pentru-că ar trebui să mă com-
pătimească eu însuși, decă cu timpul
nu mi-aș câștiga. De aceea, decă l'ar

ceti, s'ar face evident, că cei cinci-
spre-zece ani, pe cari i-am petrecut cu
studiul artei de stat, n'au fost din
parte mi nici durmiți, nici petrecuți în
joc și ar trebui să-i convină ori-cui,
se aibă în serviciul său pe cineva, care
pe contul altora și-a câștigat esperințe
așe mari. De fidelitatea mea n'are să
se îndoască nimenea; acum nu voi în-
văța a-o rupe, pentru-că el ce a fost
aflat în decurs de 43 de ani onest
și fidel, ca mine, dela acela s'ar put
presupune, că nu-și va schimba natura;
despre fidelitatea și onestitatea mea însă,
sărăcia mea e probă în de ajuns.”

„A-și dori să-mi scrii, cum cuget
despre lucrul acesta și mă recomand
— *Sis felix. Die 10 Decembris 1513*.”

Acastă scrisore nu mai lasă nici o
îndoială, că de ce intențiună a fost con-
dus Machiavelli la scrierea opului său.
Machiavelli n'a voit să scrie anume o
carte, să un op literar și științific.
Puțin îl inporta pe el acum decă va
fi un autor classic și decă voia el
să facă și în direcțiunea acesta ceva,
apoi în același timp să apucă să scrie
și comedii, precum renumita sa *Mandra-
gola*, care se născu să în același timp

său cu câteva luni încă înainte de
Principe.

În tractatul despre principe Ma-
chiavelli a voit să scrie numai un
memoriu, precum e obicei a se face și
al înainte, când cineva concurează la o
funcțiune de stat și prin care el de
sigur a voit să documenteze abilitatea
și utilitatea lui pentru funcțiunea de
stat, chiar și în situațiunea cea nouă,
creată prin Mediceii.

Se poate chiar admite cu siguranță,
că pe când își scria Machiavelli tracta-
tul, nici nu s'a cugetat la tipărirea lui
și că el a avut de scop, ca acela
să rămână un tractat în manuscris
în usul Mediceilor. Până acum s'a
pus prea puțin pondă pe această im-
pregiurare, însă ea e probată și prin
aceea, că *Principele*, deși terminat deja
în anul 1513, a fost tipărit numai 5
ani după mărtea autorului său (22 Iunie
1527), adică în anul 1532 pentru prima-
dată.

Cartea lui Machiavelli a fost ju-
decată deja în secolul, în care a apă-
rut și în care a fost folosită, că ou-
prinde *doctrina specifică a tirăniei*. El a
voit să scrie instrucțiunea pentru un

principe nou, precum și-l închipuia el
de lipsă pentru Italia și la a cărui po-
litică și întreprinderi el ar fi voit să
fiă întrebuintat erăși, ca organ diplo-
matic. Dedicățiunea a fost carta lui de
vizită, prin care a voit el să-i intro-
ducă cartea sa la bărbatul competent
și a se recomanda prin acesta, ca să fiă
aplicat în praca de nou stabilită. Aci
pentru el, bărbatul competent nu
pută fi altul, decât numai acela, ce se
afia în posesiunea reală a puterii și
care de pe treptele ei avea prospecte, a
se ridica la înălțimile domniei italiene.

Când însă se adeveri, că Iulian de
Medici nu va fi acest principe, el își
abandonă dedicarea și acest tractat
al său, — împreună cu dedicația sonoră
și servilă, pe care o cetimă la începutul
cărții — îl trimise acelu *Lorenzo*, care
pe atunci d'abia era de două-zece și unu
de ani cu toate că purta numai titlul
unui membru al consiliului, devenise
totuși acum șef absolut al republicei
florentine, înlocuind pe unchiul său,
Iulian, recunoscut de incapabil.

Papa Leo X nutria planuri de dom-
nie mari și multă cuprindere pentru
familia sa și pentru Italia. Fratele său

ce stau în afară de tabăra guvernamentală. Cabinetul caută acum să se mântue prin aceea, că a intrat în negocieri cu primarul Capitalei, *Pache Protopopescu*, pentru ca acesta să intre în minister și adevărat să ia portofoliul său al justiției, ținut interimar de Vernescu, sau ministeriul domeniilor. După părerea corespondentului nostru, continuă foia vieneză, prin acest mod totuși nu i-se va pute procura cabinetului Florescu o garanție pentru o durată mai lungă.

— Diarul rusesc „*Novoie Vremia*” vorbindu despre atentatul de la Reichenberg, dice, că acesta n'a fost o opera anarhiștilor. Din contră acest accident, dice numita foia, dovedește, că raporturile germano-cehe au rămas totuși cele vechi, că și călătoria împăratului Francisc Iosif la Praga nu a putut aduce cu sine „impăcarea naționalităților.” O pedecă principială la această împăcare este politica esternă a Austro-Ungariei. Cu alăturarea Austriei la alianța triplă nici odată nu vor fi de acord Slavii din monarchia. Diarul „*Grașdanin*” scrie, că atentatul acesta nu are însemnătate politică, ci anarhiștă. Prin urmare acest atentat nu va avea urmări rele pentru cauza slava din Austria. „*Fapta această detestabilă*” esclama principele Meschtsohersch, trebuie să convingă pe guvernul din Viena, că nu nisuițele slave, ci socialistii din Germania amenință bunăstarea Austriei. Acolo sunt dușmanii Austriei, der nu în Praga...” Diarul *Novosti* atribuie acest atentat totuși anarhiștilor.

— La banchetul ce s'a dat în Meaux, din incidentul desvélirei monumentului generalului *Raoult*, ministrul de marină *Barbey*, toaste pentru armata franceză. Elu dice între altele: „Acum decurându se ridică dimpreună cu Țărul și regatele Danimarca, Svedia, Norvegia și Anglia ca se salute republica franceză. Dacă ne ve amenința vre o furtună, atunci vom se-i se ținem pept cu ea și dacă va trebui vom se-i se murim.”

— O telegramă a diarului „*Neue Freie Presse*” anunțând din Madrid, că este vorba despre descoperirea unor mari conspirații în mai multe orașe din Spania, precum în Barcelona, Zaragosa și Cartagena. În urma acestor descoperiri s'ar fi făcut și mai multe arestări importante. Ceea-ce însă e cu deosebire importantă este, că printre cei arestați se află și mulți ofițeri; acesta ar fi o dovadă că era vorba despre pregătirea unui *pronunciament militar* de acele, de cari istoria politică a Spaniei e atât de bogată. Se pare, că centrul

răscolei proiectate avea să fie Barcelona, unde se dice, că s'a găsit un mare depozit de arme. Este de sperat, că cercetările începute vor dovedi necesitatea încercărilor acestora de pronunțament. Căci deși la aparență starea monarchiei în Spania ar fi șubredă astăzi când un copil se află pe tron, sub regența unei femei, poate toamai acesta face ca spiritul cavaleresc al națiunii spaniole să respingă dela sine în aceste momente ori-ce idei de violență. Republicanii spanioli, pentru ca să lupte, voru aștepta să aibă cu cine, să fie un rege virstnic pe tron, și atunci este de sperat, că se vor afla în fața unui adversar cu mână și hotărâre tare.

— Părta otomană ia măsuri energice, pentru că se înăbușcă revolta din Jemen, care din și în și, ia dimensiuni totuși mai mari. S'au trimis în zilele trecute mai multe regimente în Jemen. Apoi rezervele din vilajetul Smirna au fost puse pe picior de rebelu. Se dice, că armata turcescă din Jemen se urcă la 40.000 oameni.

SCRIRILE ȚILEI.

— 26 Sept. (9 Oct.)

Carabinele husarilor honveđi. Ministrul de honveđi a dat acum de curând un circular, în care împărtașește, că Majestatea Sa a dispus sistematizarea carabinelor cu repetiția M. 1890 pentru husarii honveđi. Ministeriul de honveđi va da în curând o instrucțiune asupra manuirii acestei arme și va dispune să se împartă numitelor trupe.

Esposiția musicală. O mare esposiția musicală se va aranja pentru anul 1892 în Viena. Într-o mare sală, a cărei clădire se va începe în curând se vor da 42 de concerte, între cari 8 istorice și 20 populare, apoi concerte militare, de vânătoare, vocale, etc. Într-o altă sală se va cânta muzica populară a tuturor națiunilor reprezentate la esposiția. Peste 200 de instrumente musicale din toate timpurile și de toate formele sunt deja colecționate pentru esposiția; de asemenea se vor espune și instrumente musicale moderne de toate firmele principale din Europa.

Regele de Württemberg, care a reposesat în 6 Octomvre, s'a născut în anul 1823. După mărtea tatălui său Wilhelm I, în 1864 se urcă pe tron. În 13 Iulie 1846 s'a căsătorit cu marea ducesă Olga Nicolajevna, fiica împăratului Nicolae I.

Monedele de patru cruceri, după cum

scrie „*Wiener Tgblt*”, se vor scote în curând din circulațiune și nu se vor mai introduce nici când. Monedele acestea erau de totuși necomode. În locul lor se vor introduce monede de nichel de câte 5 cruceri.

Alegerea de protopresbiteru alu Timișorei s'a săvârșit alaltăieri, fiind ales cu majoritate de 64 de voturi d-lu Dr. *Traianu Putici*, profesor de teologie în Arad.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” a teologilor din Sibiu s'a constituit în ședința ținută în 14 Septemvre st. v. sub presiul d-lui directoru seminarialu Ioan Hannia pentru anul școlastic 1891/92 în următorul mod: Președinte alu societății s'a proclamat d-lu profesor seminarialu Dr. Daniil P. Barcianu; vice-președinte alu societății și președinte alu comitetului s'a ales Nicolau Vătășanu clericu curs. III; arhivaru și notar alu corespondențelor Ioan D. Șutu clericu curs. III; redactor alu foiei „*Musa*” Romul Verzea clericu curs. III; controlor Aureliu Giura clericu curs III; notar alu ședințelor Ioan Georgia clericu curs II; bibliotecar Isaia Enescu clericu curs. II; casar Valeriu Arseniu clericu curs. I; vice-bibliotecar Nicolau Runceanu pedagogu curs. I. Membri în comitetu: Aron Flucă și Petru Iuga clericu curs. III; George Tătaru și Ilie Ciuruga clericu curs. II; Ilarie Chendi și Ioan Cupșa clericu curs. I; Ioan Nicora pedagogu curs. III; și Ioan Meșianu pedagogu curs. II.

Hoți fără de lege. Diarul clericalu din Bucuresci „*Amvonul*” anunță, că în județul Prahova s'au întâmplat într-o singură noapte 7 furturi în biserică. Asemenea s'a săvârșit în zilele aceste unu furtușag la biserică Sf. Vineri în Bucuresci. Nise hoți necunoscuți au furat mai multe obiecte prețioase de aur înlocuindu-le cu imitațiuni de aramă fără nici o valoare. Până acum nu s'a putut da de urma hoților.

Din dieta ungerescă.

În ședința a 3-a, ținută la 6 Octomvre n., au urmat debaterile asupra raportului privitor la regularea afacerilor societății pe acții a căii ferate Győr-Sopron-Ebenfurt, asupra concedierii căii ferate vicinale Sibiu-Turnu-roșu precum și asupra raportului ministrului de comerț în afacerea concedierii căii ferate vicinale Avrig-Făgăraș, — toate acestea s'au luat la cunoștință.

Fără discuțiune s'a primit mai departe și proiectul de lege prezentat

de comitetul de apărare alu țării în legătură cu raportul despre modificarea § lui 4 din articolul V din 1890 privitor la legea despre honveđime. Discușiuni mai vehemente a provocat însă un alt proiect de lege prezentat de același comitet pentru modificarea punctului 17 și 52 din articolul de lege VI din 1889 privitor la apărarea țării.

Al. Oșanadi, deși kossuthistă, s'a pronunțat pentru ridicarea acestui proiectu la valoare de lege, ceea ce a produs mare senzațiă. Camera unanim a votat proiectul, la a căru debateră însă mai mulți membri ai partidei independente s'au sculat să-și facă observațiunile ocazionale asupra armatei. Cu deosebire Coloman *Thaly* a ridicat acuse grave, la cari ministrul de honveđi br. *Fejervary* s'a și vădit silit să răspundă.

Coloman *Thaly* declară, că stimabilul ministru de honveđi se poate bucura de votul său neînsemnat, fiindcă elu primesce proiectul, der nu poate trece peste acest punct fără a nu-și face observațiunile sale. Elu nu e mulțumit cu șola militară din Viena, numită *Academia Ludovica*, despre care *Stefan Nagy* observă, că e unu institut la înălțimea lui, der ce folos, oăci în urma numărului mare de frecuentatori și în urma didactului mare de 600 și 300 fl. numai foarte puțin părinți își pot da copiii la acea șola.

Din acesta cauză *Thaly* e de părere, că în locul celor 90 de burse de până acum, statul se înființeze 120 și astfel în loc de câte 30, să fie câte 40 de elevi într-o clasă; 120 de elevi ar pute ușor încapa în acest institut. În ce privește ridicarea unei șole de *cadeti de honveđi* în țară, densul părăsește această idee și ar dori, ca corpul ofițerescu maghiar de honveđi să ste la nivoul aceluia, care iesă din academia Ludovica. Nu-i pasă în cele din urmă, dacă statul ar folosi în acest scop și banii, ce-i spesează cu cei 120 de tineri maghiari din institutul militar ale armatei comune, unde „*tinerii maghiari se germanizează pe banii maghiari*”. (E drept! Așa-i! în stânga estreme). *Thaly* consideră corpul ofițerescu de honveđime pretutindenea ca unu factor alu *maghiarizării* și ținându sémă de „națiunea”, care nu cruță jertfe în bani pentru calificarea acestor ofițeri, elu pretinde ca corpul ofițerescu să fie într'adevăr național nu numai în ce privește limba oficioasă, ci și în ce privește viața socială și în simțiminte. Apela la bunul sémț alu acestuia dicându: „*Corpul ofițerescu se nu se lase decr nici a se germaniza și nici să se facă negru-galbini, ci fiă unu factor însemnat alu divulgării ideii de stat*”.

Iulian și nepotul său *Lorenzo* aveau să fie purtătorii acestor planuri, prin care Leo voia să cimenteze puterea Mediceilor pe înălțimile Italiei. Elu avea intențiunea să facă pe unu rege alu Neapolei și pe celălaltu duce alu Milanului, în care direcțiune și preparau astrologii de pe atunci așteptările poporului; se din terorii de nou combinate voia să facă regate italiene cu totul nou. Lui *Iulian* i-se făcure chiar și minuni și proccii, pentru de a esca energia sufletului său visător. *Iulian* însă era mai mult unu spirit frumos efemeiat și unu libertin, decât ca să fi oferit garanțiile recerute pentru unu caracter politicu firmu. Pericolele carierei de bărbat de stat ilu înfricără și de bună voia elu preferă, ca pentru executarea tuturor planurilor familiare să fie înlocuit prin nepotul său, prin sêlbaticul și rășboinicul *Lorenzo de Medici*, unu fiu alu lui *Petru de Medici*, care fusese esilat în 1494.

Sufletul acestui *Lorenzo* ardea de idei de rășbunare, pe care le-a nutrit pe timpul cătu a fost familia lui în esiliu și pentru acelu tiran italianu

normalu, precum și-la închipuitu *Machiavelli*, elu în faptă era perfectu înarmat, atât trupește, cât și sufletesc. Poporul vorbea în public, că elu va înființa unu mare regat alu Italiei întregi, unind totu teritoriul, care se afla între marea tirenă și adriatică. Chiar *Ulrich de Hutten* credea să pôtă saluta în elu unu rege alu Toscanei.

De multu fusese în Italia o credință foarte răspândită în popor, că va veni cineva, pentru ca să redeștepte și reînființeze cu mână puternică Italia decădută și umilită. În curtea papală a lui *Leo X* se vorbea fără sfêlă, despre astfel de planuri și mijloce, pentru viitoru formațiune a Italiei. Ceea ce era la lumina zilei, nu putea să rămână neobservat de agera minte a unui *Machiavelli*. Acesta era unica idee, productivă care mai rămăsese în politica italiană și *Machiavelli*, patriotul și diplomatul, basa o speculațiune îndoită pe acea idee. Pe această cale voia elu să ajungă érași la afaceri și totodată a promova ultima posibilitate a unei noue dezvoltări a poporului și statului italianu, și prin o tiraniă puternică și unitară.

Dedicarea Principelui (al *Magnit* *co* *Lorenzo di Piero de Medici*) e scrisă cu multu mai elegant și mai multă iugjire decât cum s'ar pute dice acest. de altcum despre fugitiva și fragmentarea espunere, ce se afla în carte însa-și. Intențiunea proprie a cărții se resumază în aceea, a-i fi *Mediceului* de ajutoru, ca elu să ajungă la acea mărire, care i-e promisă atât prin fericirea, cât și prin celelalte calități ale sale. Spre acestu scop *Machiavelli*, și-a propus „a trece în revistă guvernele și a le pune în regulă” (discorrere e regolare i governi de' principi).

E probabilu, că *Lorenzo* s'a simțit consternat prin această oglindă atât de bine înțelă și care desvôlă toate trăsăturile tiraniei, pe care i-o trimisese *Machiavelli*. Elu primi cartea der nu se mai interesa de autorul ei, pe care se părea, că l'a datu unei uitări intenționate, ne reflectându nici la meritele lui de mai înainte, nici la folosul, pe care l'ar pute aduce acum din nou. Său că pe *Lorenzo* ilu incomoda totu ce amintea stăpânirea democratică de mai înainte în Florenza, și ce sta în legătură

cu aceea, său că elu considera pe unu bărbat periculosu pentru afacerile de stat, care părăsese pôte prea adânc în secretele regimentului despoticu și astfel ar fi putut deveni incomod, precum sunt de ordinu cei ce vedu bine. Se părea chiar, că dela dedicarea a elei cărți, *Lorenzo* a prins o antipatiă specială contra lui *Machiavelli*.

Între astfel de impregiurări, *Machiavelli* încă nu se putuse scapa din misera situațiune în care se afla. Elu, care mai înainte servise statului în modu atât de desinteresat și cu cele mai puține favoruri pentru sine, nu mai avea acum nici atât, cu ce să acopere într'unu modu convenabilu trebuințele unei familii numéroșe și ale sale personale.

În capitolul următor și final alu acestui studiu biograficu și politicu, totodată, se va vedea cum s'a apropiat *Machiavelli* cu totul de familia *Mediceilor* și în ce pozițiune s'a aflat față de ei.

Victor Micol.

Al. Csanádi adause, că densul primese proiectul, dăr admoniează pe ministru, se bage de seamă, ca oficerii, pe cari îi transpune dela armata comună la honvețime, nu numai cu numele, ci și în simțime se fă maghiar.

Féjerváry Geza, ministru de honveți, într'o vorbire scurtă observă la espunerile ante vorbitorilor săi, că la Academia Ludovica se află locuri, pentru cari părinții și așa nu plătesc nimic, dăr densul nu poate dice, decât că crescerea copiilor în generală costă banii și asigură camera, că tot-deuna s'au află părinți, cari au dorit și și-au dat copii la numitul institut, cu toate că taxele sunt mari. Inoată privește afirmațiunea lui Thaly, că tinerii maghiari (în număr de 120) dela școlile militare ale armatei comune s'ar germaniza, reflectează, că „timpurile când puteam ave temeri în privința asta, de multă au trecut (Strigări în stânga extremă: De ar fi trecut odată) și nu numai că tinerii nu-și pierd dexteritatea lor în limba maternă, dăr mulți alții de alte nămurî învăță în limba maghiară.

Strigări în stânga extremă: „Și cadu la esamenul.”

„Cadu decât nu învăță”, apoi continuă: Nu e adevărat, că spiritul național ar scăpăta în corpul oficeresc de honvețime. Decă a audit d-lu Thaly pe vr'unu oficeru de honveți vorbindu nemțesece a pututu proveni de acolo, că acela, cu care a vorbitu, nu a sciutu unguresce, căci dără sunt în uniformă de honveți și alți oficeri, ca oficerii honveți croați etc. apoi decă din întâmplare careva a vorbitu nemțesece, nu urmază să concludem ceeace conclud Thaly; acesta ar fi cel puținu o esagerațiă.

Proiectul după puține desbateri în generală s'a primitu.

Memoriul studenților români și Danesii.

D. Emile H.-Blangsted, savantu danesă, membru alu societății etnografice din Parisu, trimite următorea scrisore unui membru alu Ligei din Parisu, privitoare la memoriul studenților români.

Parisu, 16 Septemvre 1891.

Domnulu meu,

Sunt însărcinată din partea Societății regesci de geografă din Copenhaga de a vă mulțami pentru trimeterea celor două esemplare din memoriul studenților relativ la situațiunea Românilor din Transilvania și Ungaria.

Mă folosesc de această ocaziune pentru a vă ruga ca să faceți cunoscutu studenților României simpatia mea viuă și să îi informați, că voui fi totu-déuna la dispozițiunea lor, pentru a-i ajuta în vulgarizarea tuturor lucrurilor, cari privescu sciința și progresul patriei lor.

Cătu pentru d-vostă, domnulu meu, vă mulțimesc cordial, pentru că ați binevoitu a vă aduce aminte de micile mele studii și voui scrie peste câteva zile domnului Cobălcescu, profesorul la universitatea din Iași.

Primiți vă rog, scumpulu meu domn, asigurarea devotamentului meu sincer.

Emile H.-Blangsted.

Teatrul viitorului răboiu.

Decă Rusia, îndată după victoria primă și-ar lua calea spre Brünn la Viena, atunci în prima liniă va trebui să îngrajască, ca armatele germane să le țină în șah în altu loc. Succedându-i această, ea pte să ocolască Cracovia, ăr nesuccedându-i, atunci nesmintă va trebui să se îndrepteze asupra Cracoviei și să ajungă în posesiunea liniiei ferate strategice Cracovia-Prerau-Viena și a liniei Cracovia-Csacza-Pojun-Viena. Fără de aceste două linii nu pte progresa spre Brünn și fără de cuprinderea Cracoviei în cazul acesta, își primejduesce liniia de retragere și-și închide la spate trupele de rezerve. Pte deci drept, să încerce a posta în apro-

piearea cetății o armată în situațiă puternică de apărare, dăr prin această se depărtează dela scopul, ce și l'a prefiptu cu ocazia alegerii acestei linii de atac, adică de-a sfîrși răboiul odată mai în grabă. Totodată își împărțese forțele de atac. Acesta însă trage totu atât de puținu va sci să lege armata austro-ungară, seu și numai o parte a ei, de Cracovia, închidend'o astfel de alte operații.

Unu pericolu cu multă mai mare a menință la aripa dreptă din partea corpului alu VIII, care dimpreună cu corpul V (Pojun) potu s'o separeze de aripa dreptă, ăr stângă. Decă însă îi succede să respingă corpul VIII în Boemia, ăr pe alu V spre Viena, atunci calea spre Viena îi stă deschisă, căci pentru apărarea acesteia celu multu decă se voru puté trimite patru corpuri de armată dimpreună cu landver-ul.

Piedecile acestui drumu sunt bagatele, dăr drumul însuși e de natură forte giugășă. Numai unu aventurieru ar cuteza se pășescă pe el și tocmai de aceia e propabil, că Rusia va lua această direcțiune de atac, cu toate, că ea scie, că decă pe acestu drumu pierde unu singuru atac, prin această ea pierde avantajile a dece lupte.

Cu totul altfelu ar fi când Rusia ar lua Cracovia pri asediu. În casulu acesta ea ar pierde lupte uriașe, fără însă de-a-i se slăbi pozițiă. Dăr case potă ocupa Cracovia prin asediu, ea ar avé lipsă pe acestu teren de luptă de cel puținu 300.000 de omeni și totuși s'ar espune pericolului, seu de a-i se închide liniia de retragere, seu de a muri de fôme. Deci pe această cale, care e cea mai scurtă, numai așa va puté ajunge la Viena, decă va traversa-o cu cea mai mare cerelitate, ce se pte închipu, încă înainte de-a fi atacat din spate și la cele două aripi.

A doua liniă de atac e mai lungă, ăr piedecile încă sunt mai multe, însă armata rusescă, percurgându pe ea, are avantajulu, că nu pte fi separată de cătră imperiu, ăr de altă parte se pte sustine cu victualii chiar și doi ani de zile. Pe când aceea, armata austro-ungară ar fi silită, seu să primescă lupta deschisă, seu predându Galiția fără vârsare de sânge, armatele nostre se retragă în Cracovia și Przymysl. Decă lupta s'ar sfîrși cu pierderi din partea Rusiei, atunci armatele ei aru fi nevoite să se retragă în țera lor; decă însă ele voru învinge, atunci li-aru succede să respingă armatele nostre în Cracovia. În casulu din urmă Rusiei îi stă calea deschisă spre Carpați și decă va puté să-i treacă invadându în Ungaria, atunci posedarea Galiției o va pune în pozițiune, de a-și provede armatele cu cele de lipsă chiar la fața locului, putendu astfel să-și aștepte în liniște armatele întregitore din interiorulu ei. Fără de aceste nu va puté face nici unu pasu peste Cracovia înainte. În casulu acesta însă, decă voiesce, va ataca Cracovia, ăr decă nu voiesce, între Cracovia și Przymysl, se va apropia de Carpați și prin valea Vág va pătrunde în Ungaria. De aici apoi pte pleca și cătră Budapesta și cătră Viena, seu deodată asupra ambelor capitale. Decă în acestu drumu va suferi o înfrângere, are timp destulu pentru de a aștepta ajutore.

Când armatele rusesci au trecut odată liniia Carpaților, atunci Budapesta nu mai e apărată de nici o fortificațiă. Dăr nu e apărată nici Ungaria întregă. Avendu apoi în vedere, că Ungaria e acomodată, în măsură cu multu mai mare, decât Austria, spre a sustine o armată flămândită, e forte probabil, că armatele rusesci voru trece prin Budapesta la Viena. Trecendu odată dincôce de Carpați, ele nu mai potă fi împiedecate, decât prin luptă deschisă. E adevărat, că de casulu acesta stămu cam de părțisor, dăr e probabil totuși, că într'unu casu nenorocitu, după Galiția, va căde Ungaria pradă învingătorulu.

Că comanda austro-ungară nu se gândesce a da din mâni Galiția pe unu preț de nimic, o dovedesce împrejurarea, că aici s'au edificat cele mai puternice forturi ale monarchiei nostre, adică cetățile Cracovia și Przymysl, și că a cincea parte a întregulu efectiv (în timp de pace 42,000) e concentrată aici. Ba e mai mult decât probabil, că armata noastră va lua ofensiva și încă spre Polonia rusescă și spre guvernamentulu Kiev, împiedecându concentrarea ostilor rusesci fi la Varșovia, fi la Kiev. Decă această ar succede, atunci liniia de avansu va fi spre Varșovia, care cetate trebuie să fi făcută dreptu punctu de pornire alu operațiilor ulterioare. Totu aici ar trebui să se aștepte rezerva și numai după sosirea acesteia amu puté

continua operațiile mai departe spre Kiev și apoi spre Moscva.

Spre scopulu acesta negreșitu ar trebui să cuprindem triumhiulu de forturi: Lucko, Rovno-Dubno, ridicat pentru apărarea primejdurii rovinelor nămite Rokitno. Fără de posedarea acestor forturi, nu pte fi vorba de nici unu felu de acțiune spre inima Rusiei. Că însă acestu triumhiu de forturi ar putea fi ocupat fără de o suficiență apărare dela spate și fără de o basă sigură de operați, despre această se îndoesu cei mai distins capl ai statulu majoru militar alu nostru fără deosebire. Ele nu voru putea fi cuprinse decât în casulu, când l'anu puté ocoli. Asta însă am puté o ajunge numai decă ni-ar succede să respingem pe rând corpurile rusesci din jurulu lor, seu cel puținu să le silim a se menține în neactivitate pe loc.

Deodată cu acțiunea această, armata germană și-ar lua drumulu spre Petersburg.

Decă însă armatelor nostre nu li-aru succede se împiedice unirea armatelor rusesci, atunci noi amu fi siliți să ne retragem în Galiția și încă mai înainte de a ne fi închisă calea de retragere în direcțiă Kiev-Kasatin.

Ne-am mai mărgini atunci numai la împiedecarea avansulu trupelor rusesci spre Viena, respective spre Ungaria, avendu însă pururea în vedere uriașă putere, cu care Rusia ne va ataca, probabil, pe amândou liniile din urmă....

Acestea sunt combinațiile numitulu ofiteru austro-ungaru de rangu înaltu, se înțelege, că ele sunt numai combinațiun teoretice, cari e întrebare, decă se voru pune și în praxă totu în aceiași esacitate, cu care sunt descrise.

Raportulu

Camerei comerciale și industriale din Brașov.

(Urmare.)

Afacerile de bancă signalază o desvoltare crescendă, instituttele mai mari arată mai cu seamă o înmulțire a afacerilor și își încheiă bilanțulu cu profitu curatu forte respectabil.

După acestea în raportulu se laudă dispozițiunile unilaterale ale d-lui Baross pentru cępătirea Sécuilor prin comitatele Ung, Borsod și Bihor. — Cine are pânea și cuțitul imparte cui vrea! — continuă apoi raportulu astfelu:

O aparițiune forte însemnată este tendința zalosa a reuniunilor nostre de înfrumșetare și a reuniunilor carpatine transilvane, ca pe de-o parte prin deschiderea ținuturilor muntose încântătore precum și crearea de promenade plăcute în orașe, să atragă în măsură mai mare decât până acum curentulu comunicațiunei străinilor în ținuturile nostre. În faptă mai cu seamă în Brașov numărulu străinilor, cari petrecu vara în acestu orașu cu pozițiune atât de romantică, a luat în anii din urmă dimensiuni atât de imbucurătore, încatu cestiunea ridicărei cercetărit străinilor merită cu dreptu cuvântu să fi luat în deaprobe și serioasă considerățiune. Representanța orașulu Brașov aprecind după cuviință importanța cestiunei, a acordat deoamdată pe unu anu suma de fl. 1000 pentru înființarea și susținerea unui birou oficial pentru străini, care stă sub conducerea unei comisiuni alese anume spre acestu scop. — Amintim în trecutu și aceea, că esistența de hotele și restaurante bune este unu mijlocu esențialu în această privință, din norocire însă, cu acestea nu stămu acolo, unde ar trebui.

(Va urma.)

Literatură.

A apărut:

Dicționarul Geografic alu județulu Dorohoi de Nicu Filipescu-Dubău. Încomit și prelucrat în formă lexiconic. de C. Chirița revisor școlaru în Iași Lucrare premiată de „Societatea Geografică Română” în ședința adunării generale din 1 Februarie 1887. Tipografia Petru C. Popovici. Iași. 13. Str. Stefană celu mare 13. 1891. Formatu 8° mare cu 393 pagini. Prețulu 3 lei.

Buletin alu „Societății Geografice

Române”, anul alu XII. Trim. I publicat prin îngrijirea d-lui George I. Lahovari, secretar-generalu alu societății. Partea I cuprinde actele societății. Partea a II-a cuprinde Memorii, Conferințe etc. — Stabilimentulu grafic: I. V. Soocu. Bucuresci, 59 Strada Berzei 59. 1891. Formatu 8° mare cu 132 pagini și o hartă.

A apărut:

Geografia și Istoria în școlă populară. Manualu, compus conformu planulu de lecțiun alu d-lui Vasile Petri pentru clasa a IV, V și a VI-a, de Teodoru V. Petrișoru învățatoru. Tipografia „Aurora” A. Todoranu, Gherla 1891. Formatu 8° cu 106 pagini. Prețulu 40 cr. Se află de vândere la autorulu în Alibunar, com. Torontalu.

Calendarulu Aureoi pe anul visectu 1892, cu ilustrațiun. Editura Tipografiei „Aurora” A. Todoranu. Gherla 1891. Formatu 8° cu 63 pagini. Prețulu 30 cr.

Telegramele „Gaz. Trans.”

(Serviciulu biroului de cor. din Pesta.)

Pojon, 9 Octomvre. Senioratele slovace rămân pe lângă hotărîrea de a nu recunosc sinodulu.

Viena, 9 Octomvre. Archiducele Friedericu a plecatu eri după prându la înmormântarea regelui de Würtemberg în Stuttgart.

Ministrulu-președinte Taaffe a conferit cu președinții cluburilor, în privința scurtării desbaterilor asupra bugetulu, pentru că încă în anul acesta se pte rezolva preliminarulu bugetelor statulu. Se dice, că cehii tineri se împotrivescu la această.

Bruxelles, 9 Octomvre. O telegramă din Zanzibar anunță, că espedițiunea belgică în Congo sub comanda căpitanulu Jaques, a fostu nimicită. 300 de inși au fostu uciși.

Brighon, 9 Octomvre. Înmormântarea lui Parnell va fi publică. În generalu se presupune, că diferitele grupuri ale partidei irlandeze acum se voru uni.

Belgrad, 9 Octomvre. Dimisiunea ministrulu de culte Nicolici, din cauza cestiunei bisericesci, nu a fostu primită. Guvernulu se declară solidar în această afacere.

Paris, 9 Octomvre. Toți posesorii de fabrici de sticlărie din Francia, în număr de 42, ș'au închis fabricile lor.

DIVERSE.

La esamenulu de istoriă. Profesorul: Mademoiselle Elvira, cine a nimicit familia de Burgund? — Domnișora Elvira: „Filozeră”.

Cât prețuesce unu tablou de Rafael? Prințul Borghese se scie, că ajungendu în falimentu (activele și pasivele se urcă la deți de milioane) a fostu nevoitu să-și vândă averea, ca să pte satisface măcaru în parte pe numeroșii săi creditori. Deună și-a vândut și mărgăritarul frumosei sale colecții de tablouri, portretulu lui Cesar Borgia făcutu de Rafael. Prețulu vândăriei a fostu de 600,000 de franci, ăr cumpărătorulu baronulu Alfons Rothschild din Parisu.

Cursulu pieței Brașov.

din 9 Octomvre st. n. 1891.

	Cump. 9.26	Vând. 9.29
Monede romănesci	9.26	9.29
Argintu românesc	9.18	9.24
Napoleon-d'or	9.26	9.30
Lire turcesc	10.50	10.55
Imperiali	9.50	9.55
Galbini	5.40	5.45
Seris. fonc. „Albina” 6%	—	—
„ ” ” 5%	99.50	100.
Ruble rusesc	121.—	123.—
Mărc germane	57.—	57.40
Discontulu 6—8% pe anu.		

Proprietaru:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactoru responsabilu interimalu:

Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

din 8 Octomvre a. c. 1891

Table with financial data including Renta de aur, Renta de harti, Imprumutul cailor ferate, Amortisarea datoriei, Bonuri rurale, etc.

Nr. 12686-1891

3-3

PUBLICAȚIUNE

La oficiul orașanesc forestieral din locu sunt de a se ocupa două posturi de adjuncți forestierali.

Veniturile sunt următoarele:

Salaru 400 fl. Banii de quartir 100 fl. Pausalu de drumu 120 fl. Veniturile dietelor...

Se recere cunoșcerea acelor 3 limbi ale patriei.

Brașov, 3 Octomvre 1891.

Magistratu orașanesc.

ANUNȚ.

DENTISTUL D. GUST

ține consultațiuni dela 9-12 și dela 2-5 ore

TÊRGULU PÔMELORU No. 93

Scôtarea dinților cu și fără de narcosă. Plombarea dinților cu Cementu, argintu și aur.

Dinți artificiali.

456

O specialitate necomparabilă între toate apele minerale alcalin-acide din monarchia și străinătate este apa minerală de „RÉPÁT“

care în urma compozițiunei pré fericite a părților sale minerale și a conținutului estraordinar în acid-carbonic se bucură de o valoare medicinală foarte mare...

Apa minerală de „RÉPÁT“ se întrebuintează ca medicamentu cu cele mai strălucite succese în contra conturbărilor de mistuire, în contra stărilor catarhalice a stomachului și a organelor respirătore...

Celū mai curatū și binefăcătorū productū naturalū.

Ca borvizū adecă beutū cu vinū.

nu se pôte compara acéstă apă escelentă cu nici o altă apă minerală a continentului.

Șampagnulū apelorū minerale.

Conformū ordonanței înaltului ministerū de interne No. 5891/VIII din anulū 1890, apa minerală de Répát este supraveghiată ca apă medicinală după prescripțiunile legilorū sanitare.

Veritabilitatea apei se constată prin aceea, că dopulū sticlei trebuie să fiă însemnatū cu: „K.-Impér Répát“. Decī să rógă a se observa acéstă spre evitarea falsificărilor prin alte ape inferioare.

Apa minerală de „RÉPÁT“ se găsece în calitate prospētă și veritabilă în depositulū subsemnatului; asemenea și în farmacii, în cele mai multe băcării și în tôte birturile mai notabile.

Cu tôte stima

Administrațiunea isvorului

Josef György,

Brașov, Strada Michail Weiss (ulița poștei) No. 12.

662,50-15

Mersulū trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de statū r. u. valabilū din 20 Iulie 1891.

Large table with train schedules and fares between various stations like Budapesta, Predealu, Teiuș, Sibiu, etc.